По конфіскаті. — Наклад другий!

Ч. 96. Львів, второк 20. червня 1922. Почтову належність оплачено гуртом. Рік I.

ГРОМАДСЬКИЙ ВІСТНИК

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 1200 М
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лірів, Швайцарії 5 фр. шв., Німеччині 100 марок, Чехословаччині 30 корон ч., Болгарії 60 левів, Румунії 50 лей, Австрії 3000 корон. Зміна адреси 80 марок польських.

ОГОЛОШЕННЯ
Рядок дрібного друку або його місце в рубриці „Оголошення“ 75 М., в „Надісланім“, в „Оповістках“ і некрольоги 150 М. Між новинками і в редакційній части 200 М., на першій стороні 300 М. За дрібні оголошення 20 М від слова; товстим друком подвійно. В неділі і свята 50% дорозче.

Виходить о годині 7. рано.

Один прим. 50 Мкп.

РЕДАКЦІЯ, АДМІНІСТРАЦІЯ й ЕКСПЕДИЦІЯ: ЛЬВІВ, РИНОК ч. 10

Львів, 19. червня 1922.

Під прапор Держави. Події останніх пятьох років на Україні — величаве відродження Української Держави, що обнимала всю українську етнографічну територію від Карпат аж по Кавказ, у першій половині згаданого періоду та поділ України між чотири сусідні держави — у другій половині — мусять викликати в кождого свідомого Українця глибоку застанову.

На протязі останніх 676 літ — це вже четвертий розвал української державности. На протязі останніх 274 літ — це вже пята невдала проба підняти українську державність із руїн..

Вже у IX.—XIII. вв. мали ми велику Українську Державу, що в періоді найбільшої могутности сягала своїми границями від р. Висли аж по р. Волгу. Вона була не тільки найбільшою тоді державою на Сході Европи, але одною з найбільших держав середніх віків взагалі. Та вік її не був довгий. Вже в XII-ім століттю летить вона стрімголів до упадку, а в пол. XIII. ст. зовсім упадає.

Коротко істнувала також друга Українська Держава середніх віків — Галицько-Волинська. Заснована при кінці XI. в., вона паде вже в пол. XIV. ст.

Ще коротше проістнувала держава Богдана Хмельницького. Вона упала разом зі смертю її творця.

Та вже найкоротше життя мала Українська Держава наших днів. Вона проістнувала не більш — одного року...

Не вдалися також усі проби піднести Українську Державу після її упадку.

Перші такі проби сягають часів безпосередніх майже після упадку обох старих Українських Держав: збройне повстання Детька — у Галичині та повстання кн. Глинського — на Наддніпрянщині. Одначе повстання ці не мали успіху.

Щасливіший під цим оглядом був Б. Хмельницький, якому вдається визволити український народ з неволі. Та тільки Богдан замкнув очи — і неволя вернула знова на Україну.

Був іще ряд проб піднести українську державність з упадку.

„Велике Князівство Руське“ гетьмана Ів. Виговського (Гадяцький трактат України з Польщею з 1658 р.), Українська Держава гетьмана П. Дорошенка (Бучацький трактат Туреччини з Польщею з 1672 р.), „Князівство Руське“ гетьмана Ів. Мазепи (трактат з Карлом XII. з 1708 р.) — отсе державно-творчі зусилля найкращих представників українського народу на протязі XVII—XVIII вв.

Та всі вони не мали успіху.

В кінці — рр. 1917—1918...

Якаж причина всіх тих великих національних катастроф наших. якими були упадки наших держав, всіх тих невдач, піднести їх з упадку?

Причина — одна: **нерозуміння ваги своєї національної держави.**

Держава — це найвищий щабель суспільної організації людей. Національна держава — це суверенність нації у згаданій організації.

Держава завсіди була **найвищим ідеалом** культурної людини. Національна держава — культурної нації. Всі культурні народи у всіх часах для здобуття чи оборони держави жертвували все, що мали найдороще: майно і життя. Перед інтересами держави уступали на задній плян усі инші інтереси: особисті, партійні, клясові. Це передумови істнування держави. Так було в старині, так — у середніх віках, так є також і нині.

Так! Так було і є у всіх народів по всі часи. Та чи так було у нас, на Україні?

Цілий ряд державних катастроф, якими переповнена історія України, дає на поставлене питання аж надто ясну відповідь.

І справді!

Хто з увагою читав історію України, той не міг не замітити в ній одної характеристичної риси, яка червоною ниткою тягнеться через цілу нашу історію. Це: ставлення вище інтересів особистих, клясових, партійних і всяких инших — понад інтереси національної держави. В імя тих особистих, клясових, партійних і т. д. інтересів ми валили Українську Державу в XII.—XIII. вв. (княжі міжусобиці, бунти українських селян проти української держави і піддавання Татарам), ми не допустили до відновлення української державности в XVII.—XVIII. вв. (клясовий антагонізм між Запорожською Січею і т. зв. городовим козацтвом, між рілею і комуністичним степом, який дуже зручно і з повним успіхом використовували вороги української державности, передовсім — Москва!), ми валили і завалили Українську Державу 1918 р.

І катастрофи такі будуть повтарятися в нас так довго, як довго ми не зрозуміємо, як слід, одного:

держава — передовсім.

Треба найперш здобути собі свою власну державу, себто передовсім **змогу самим** устроюватися на своїй землі, а вже потім міркувати про сам устрій й устроювати, як захоче більшість. Инакше завсіди виходитиме так, як виходило досі, так, як вийшло і сьогодня: замісць здобути собі найперш змогу самим порядкувати свою землю, ми відразу почали між собою сваритися про те, як треба її впорядкувати, розсварились... і в результаті — порядкують її чужі...

В цьому напрямі мусять іти всі наші зусилля.

Ми мусимо передовсім витягнути науку з нашої історичної трагедії. Ми мусимо з сумного досвіду, який зробили ми дотепер, навчитися, як не треба робити в майбутньому.

І тут слово за нашою історіографією.

Історіографія наша мусить сказати нам усю правду про те, які причини нашої історичної трагедії. Вона мусить за вихідну точку того шукання взяти українську державність і зі становища української державности освітлити нам ціле наше минуле. Всі помилки наших дідів і прадідів і — причини тих помилок. На науку — внукам і правнукам.

Та не тільки науку з нашого минулого ми мусимо витягнути — usque ad finem, як не треба робити.

Ми мусимо виховувати наше молоде покоління також позитивно: що треба робити, щоби здобути свою державу. Ми мусимо виховати сильних, здорових, залізних борців за суверенність нації, вповні свідомих ваги національної і державної незалежности.

І тут велике завдання жде наших письменників, нашу школу, наші освітні організації.

Всі вони мусять підняти високо гасло:

Українська Держава впала — Нехай живе Українська Держава!

Ів. Кревецький.

Велика Україна.

Повстанчий рух.

„Експреспост“ з 15. червня ц. р. доносить: „По відомостям, походячим з представництва політичного відділу козачої повстанчої Ради на Вел. Україні, українські повстанці приступили до рішучої боротьби з большевицькою владою на В. Україні і з польським ярмом в Східній Галичині і на Холмщині. Якінебудь зносини поодиноких осіб з большевиками рішено вважати ворожими ділами. Рішено також проти них активно боротися. Те саме представництво одержало з Камянця відомости про перевоження і перегруповання червоних армій та про концентрацію совітських військ на польських і румунських границях.

На кінець червня назначені в области В. України військові маневри під проводом головного командування з Троцьким на чолі.

Кромі цього є відомости про приготовання мобілізації до червоної армії річників 1902 і 1903.“

Про поширення повстанчого руху доносить також „Русспресс“ в кореспонденції з Київа ось що:

Враз з покінченням весняних полевих робіт із всіх сторін надходять звістки, затаювані пильно совітською пресою, що в ріжних областях В. України появилися оружні відділи. Вони мають національно-український характер. Перехвалки Раковського на стовпцях совітської преси, що на В. Україні не має вже ніяких повстаннів, звелись нінащо. Ні один пароплав, що плине долі Дніпром з Київа без охорони воєнної фльотилі, не може ґарантувати безпечного проїзду своїм пасажирам і їх ладункам.

Вісти з Київа.

На плякатах („на росте“), розліплених на Хрещатику, виписані всякі найновіщі „вісти“. Дня 6. ц. м. було там виписано: Сьогодня ми побіджуємо на конференції, вчора побіджали і завтра побідимо. Французи загнані в кут; Англійці і прочі ласкаво стискають нам руки і мало не благають Р. С. Ф. С. Р. не віддавати їм довгів і признати її суверенність.

Репресії проти духовенства.

Совітська преса доносить про нові репресії проти духовенства. І так трибунал в Харкові засудив на примусові роботи цілий ряд священиків. (Рпр.)

Страхіття голоду.

Ми одержали листа з Таврійщини, з якого виймаємо одно місце: „Тут справді канібалізм. Вечерами не можна вийти з хати. Людей ловлять на аркан і вбивають на їжу“.

Положення в совітській Росії.

Відомий російський соціял-демократ Л. Дейч, що приїхав недавно з Москви до Берліна з научною метою, висловив перед тамошними російськими еміґрантами такий погляд на сучасне положення в совітській Росії:

Літературна праця в теперішній Росії оплачується дуже лихо. Многі письменники перебиваються з хліба на квас. Взагалі інтелектуальна праця зовсім обезцінена і тому умови робітники, почавши від професорів, а скінчивши на студентах, пустились на торговлю; купують і продають, що можуть. Ніколи в найтяжчі часи студенти не терпіли такої нужди як тепер. Всеж таки їх піддержує молодість, видержливість, надія на будуче

Старі письменники і вчені цих прикмет уже не мають, очивидно, при всіх зусиллях, при всім напруженню інтелігентська праця не може дати їм того, що дає спекуляція, от хочби селедцями. Тому зовсім природно, що неграмотна баба, торгуючи на ринку якимибудь предметами, може набувати дороговінности, брилянти і т. п. і її родина обезпечена. Рівночасно інтелігентний чоловік не годен купити собі не лише нового одягу, але часто найконечнійшої поживи. Ніколи не було ще такої блискучої роскоші поруч крайної нужди, яка панує тепер в Росії.

На запит, як відносяться робочі маси до процесу над ес-ерами, Л. Дейч відповів: „Перш усього в Росії нема органів публичної опінії, нема ні незалежної преси, ні свобідних зборів. Судити про настрої мас по окремим враженням дуже трудно і ризиковно. Серед селянства цей процес промине очивидно зовсім незамітно. Що до пролетаріяту, то між робітництвом ес-ерівська партія як дрібнобуржуазна особлившою популярністю ніколи не користувалася“.

В Росії, говорив Дейч між иншим, завелася тепер свобідна торговля: ви можете все купувати і все продавати. Бачите такі вистави вікна з дорогоцінностями і предметами роскоші, що своєю красою не уступають товарам в західних столицях. І коли порівнати совітську валюту з передвоєнною, то предмети роскоші — золоті вироби, брилянти і т. п. зовсім не дорогі. Кождий може мати скільки хоче дорогоцінностей, носить їх отверто, не страхаючись, щоб їх зареквіровано, як було давнійше. Дейч думає, що в области економічної політики совітський уряд не може зробити ніяких нових кроків назад до комунізму, навряд буде приневолений попирати дрібну і велику індустріялізацію держави.

Надіятися на скорий упадок совітської влади перед виступленням непредвиджених обставин нема основи. Сьогодня в Росії нема такої сили, що могла би замінити совітський уряд иншим, тим більше, що селянство у многих випадках використало большевизм до своїх інтересів. І тепер, коли совітський уряд пробує скасувати всякі тяжкі натуральні обовязки, реквізиції і податки у селян, вони покищо не мають потреби перти до скинення „совнаркомів“. А пролетаріят, як відомо цілковито розпорошений і представляє інертну масу; як організована сила він більше не істнує. Так само свіжо витворена буржуазія, т. зв. „совбури“ наразі не мають причини ні інтересу валити совітський режим. А всякі інтервенції та внутрішні повстання, як показала недавна минувшина, дають лише противні результати і тільки скріпляють совітську владу. Тому окремі повстання або бунти будуть червоною армією, маючи на увазі відношення сил, зовсім певно здавлені.

Недуга Леніна і футуристичний Бонапарте.

„Daily Telegraph“ подає: „Вкінці потверджено з Москви, що Ленін попав в умову недугу, отже виходить на яву факт, відомий лікарям від 1918 р., після замаху на Леніна, який зробила соц.-рев. Дора Каплан. А саме Ленін поносить наслідки страшної недуги, яку занедбав підчас свойого сибірського вигнання і еміграційного життя в Західній Европі. Недуга ця в третій стадії доконала сильного знищення нервових центрів і мозкової матерії.

Ця недуга була плягою цілих поколінь російської інтелігенції. Ленін може ще якийсь час вегетувати, але тільки як політичний труп. Не слід зразу ожидати катастрофи в большевицькій машині, одначе на слідком уступлення Леніна счезне обєднуючий чинник між двома поборюючими себе групами в російським комунізмі. По однім боці Троцький в союзі з Дзержиньским і з цілою сітю чрезвичайки. Щоби задержати диктатуру, посвячує сам комунізм. Організацію держави розуміє тільки під формою примусу. Примус має бути приноровлений не тільки до буржуазії, а й до селян і робітників. Їх ідеал — Росія як велика тюрма, з примусовою працею для всіх.

По другім боці стоїть т. зв. „демократія праці“ з Бухаріном на чолі. Вона змагає до опертя диктатури пролетаріяту на основах комуністичних, на організації професійних союзів. Ця група бореться з теперішною совітською бюрократією. Уступлення Леніна прискорить розлам між обома групами, а побіда буде мабуть по стороні Троцького, бо він має в своїх руках червону армію і чрезвичайку. Руїна російського комунізму поглибиться, але треба остерігти перед ожиданням нечайної катастрофи. Велика маса селян, яка помогла побідити в р. 1917. малій групі Леніна, а тепер проти нього виступила, порушається ліниво, а її переможна вага дасться почути щойно в останній хвилі після постепенного скупчування.

Як що побідить Троцький, будемо свідками футуристичної пародії Бонапарте, одінутої замісць цісарського плаща в червону плахту. Як що візьме перевагу група „чистих большевиків“ Бухаріна, займе вона більш відпорне становище до „капіталістичної Европи“, а Третій Інтернаціонал виконає дикий танок смерти на руїнах виголодалої Росії.

У всякому разі світ мусить здобутися на терпеливість і зимну кров“.

Русофільський зїзд у Львові.

[illegible] Лісковацького et Comp. — Заведені надії директора поліції Райнлєндера і польських політиків.

Ми вже подали в 94. числі „Гр. В.“ довшу новинку про русофільський зїзд, який відбувся 15. с. м., який польська поліція розвязала.

Сьогодня маємо змогу подати докладнійші інформації про сам зїзд і про заходи польських політиків з директором поліції Райнлєндером на чолі, які хотіли зробити зі з'зду товчок до угодової акції, спричинити розбиття одноцілого фронту української суспільности без ріжниці партій,

„Опікунча рука“ задумала допомогти своїм васалям з Народнього Дому і Ставропигії повалити дотеперішний „Исполнительний Комитет“ і таким чином опанувати москвофільську партію. Васалі мріяли виплинути на протиукраїнському конику. Перед зїздом відбувалися горячкові приготовання пп. Лісковацького, д ра Льва Алексевича, д-ра Яворського в кабінетах „опікунчих духів“ (адв. Льоншан, посол Висоцкі, дир. Райнлєндер і т. д.) а також засідання і конференції людців Лісковацького і комп. в Ставропигії.

Та все на даремне... Здоровий інстинкт селян побідив. На вістку про заходи васалів до Львова зїхалося кількасот інтелігентів і селян.

Зїзд зачався о год. 11 ій. Відкрив його предс. „Р. И. К.“ — лікар д-р Андрій Алексевич. Головою зїзду вибрано д-ра І. Винницького, адвоката з Дрогобича. Опозиція зразу дала себе почути. Проф. Яворський поставив формальне внесення допустити на зїзд виключених з партії Костецького, Лісковацького і Третяка, а також недопущених на зїзд студентів польського університету. Зачалася доволі довга і горяча дискусія, яка в результаті дала подавляючу більшість, що висказалася проти внесення проф. Яворського. Виступаючого в обороні проф. Яворського адвок. Льва Алексевича селяне не хотіли допустити до голосу.

Перший реферував д р Глушкевич, промова його мала більше характер вступного слова, де бесідник синтетично підводив підсумки війни та російської революції. Реферат д-ра Стефановича був політичним справозданням „Р. И. К а“. Бесідник зясувавши подрібно міжнародне положення галицької справи, прийшов до внутрішних партійних справ, при чому доводилося йому доходити до частих сцисій з присутним на салі комісарем Ваґнером. Вияснюючи політичну лінію поведення „Р. И. К.“, бесідник указував на важність береження одноцільного фронту. Він вказував між прочим на те, як Поляки, використовуючи партійну боротьбу в лоні нашого народа, твердили на парижській конференції, що в Галичині живе півтора міл. Українців, 1 міл. русских, а прочі „русини“. Справи „Нар. Дому“ і Ставропигії бесідник схарактеризував,

Бесідник твердить, що деякі „старовіри і русского і українського толка“, не вміють тої дійсности розуміти. Коли бесідник перейшов до справ економічних, а в части до кольонізації, комісар Ваґнер відбрав йому голос. Третий реферував д-р Прислопський на тему економічних і просвітних справ. Бесідник порушував між иншим справу відновлення бурс так в столиці як і на провінції, при чому атакував гостро підпольну і крайно ворожу роботу партії Лісковацького, яка віддавшись на услуги Полякам, замкнула двері навіть перед власною молодіжю, відмовляючи їй так потрібного приюту. Обговоривши справу кооперації, затакував бесідник деякі круги українських кооператорів, котрі перекинули свою працю також „на „чисто русскі“ села і кидають колоди під працю організації. Коли бесідник дійшов до точки обговорювання шкільних справ, ужив слова „окупант“ — комісар Ваґнер зарядив замкнення віча. Це зарядження польського комісаря стрінули зібрані голосними окликами обурення і протесту.

Ходять слухи, що

МИКОЛА ГОЛУБЕЦЬ.

УКРАЇНСЬКА МИСТЕЦЬКА ВИСТАВКА.

II.

Перш аніж подрібно спинюватися над поодинокими авторами і експонатами, треба кинути оком на характер цілости. Для ляїка, якому імпонують розміри і чисельність, а який на домір нещастя оглянув польський „сальон“ в „Палаті Мистецтва“ на Повиставовій Площі, Українська Мистецька Виставка може здаватися малою і скромною. Бо й справді — чим є для нього тих дві невеликі салі Шевченківського Музея, завішані переважно етюдами і студіями, супроти лябіринту польського „Сальону“ з великими і яскравими полотнами та тектурами Сіхульского... Гарасімовича і їм же ність числа? На щастя для тих, що визнають прінціп „non multa, sed multum“ що зміють дивитися і бачити, того рода порівнання станеться кращою знагод перевести провірку власних сил і творчих завдатків на будуче. Не узько-національний еґоїзм, ані такеж засліплення, але строга автоаналіза родить в наших серцях певність, що нам нема чого лякатися ворожої навали під ніяким оглядом а мистецької культури в першу чергу. Ми, що в своїй великодушности творили колись своїм сусідам малярські архитвори епохи Ягайлонів, ми, що російському мистецтву пробили вікно в Европу, можемо бути певні побіди нині, коли замісць вислугуватися чужим богам виявили неперепертy волю послужити — своїм. До тої самопевности уповноважнює нас Українська Мистецька Виставка на всякий випадок.

Бо звернім увагу хочби на факт, що на кількадесятьох артистів, які приняли участь у Виставці, не має хочби двох похожих на себе, не має ні одного, що сліпо чіплявсяби слідів другого; перед очима чуткого обсерватора виринає мов з під землі — кількадесять очеркнених індивідуальностей, розкривається кількадесять суверенних шляхів творчости. Тут не приходиться оперувати фразами в роді „гарне“ чи „негарне“, або „симпатичне“ чи „не симпатичне“, тут треба ставити різко питання індивідуальности, від якого в першу чергу залежить стійність мистецтва, як такого.

Я не хочу насильно творити гієрархічної драбини, де на відповідних щеблях хиталисяб на вітрі „малі“ і „великі“ „признані“ і „не признані“, драбини, яку можна повертати в міру потреби чи настрою. Я тільки усвідомлюю собі, що Новаківський це одно, а Холодний друге, що Ковжун не топче ніг Крижанівському, Анастазієвський — Перфецькому ні Ґецови, та що хоч Лушпинський і Тимошенко — українські архитекти тілом і душею, то єднає їх тільки мета, а розєднують дороги. І якраз ця ріжноманітність виявлена в експонатах нашої виставки, дає запоруку, що перед мистецтвом наших днів стоїть безбереже еволюційних можливостей, яких наглядним результатом буде богацтво мистецької форми і виразу.

І в даному напрямі нічого це не вадить, що маємо тут до діла не з ґалерійними, закінченими полотнами, а з етюдами, що індивідуальність того чи другого артиста не могла вийти поза межі студій чи скороспішного начерку. Умови моменту, нервозність атмосфери, що не позволили нам до тепер сотворити, клясичних з огляду на будову композиції і видержаність стилю творів літератури, примушують нас до короткого віддиху і в пластиці. І хай сучасне покоління художників, в найгіршому з випадків, не дасть нічого крім лірики етюдів чи бруліону майбутньої епопеї, то їх завдання буде виконане, роля, яку взяли на себе, відіграна. Роля сівачів і конкістадорів, після яких скорше чи пізніще прийдуть женці і побідники.

Кромі зріжничкування індівідуальностей виявленого в експонатах нашої виставки, принесла вона мам ще один, в даному випадку паралельний результат.

Виявилося, що мимо всього значить — помимо вроджених питоменностей, яких не можна відмовити ні одному з артистів, помимо прикмет школи і стилю набутих в віддалених від себе культурних середовищах, усіх їх єднає одно, а саме свідоме чи підсвідоме змагання виявлення індивідуальних черт своєї раси в мистецтві, то значить з окрушин національної традиції і цінностей іще неунагляднених сотворити очеркнено самобутнє мистецтво української Нації.

І в тому напрямі дуть усі, майже без виїмків, ідуть власними дорогами, залежно від вроджених чи набутих прикмет, які одним помагають, а других спиняють на шляху,

Райнлендер готовить димісію свойому невдачному комісареви з Народнього Дому — ославленому п. Лісковацькому.

Шліть жертви на будову памятника на могилі Леся Мартовича до Пов. Т-ва Кредитового „Віра“ в Раві Руській

В справі української ґімназії в Городенці.

В 94. ч. „Гром. Вістника“ відозвався голос з кругів громадянства Городенщини, щоби відновити тамошну ґімназію, перемінену на військову стайню. Змаганнє городенського громадянства до просвіти і науки вельми похвальне, бо тільки праця й наука з недолі нас вирве. Одначе сучасний світовий переворот, довершений страшною війною, домагається праці й науки в иншому, реальному, технічному, промисловому напрямі. Ґімназій у нас доволі, та й ті виводять інтеліґенцію зависиму від многих обставин і неприязних течій, нуждарів, що ледви животіють.

Такою лишень інтеліґенцією не потрафимо народу на міцні, власні ноги поставити. По 40 літах тяжкої фахової праці діждався я вислуженини місячної, рівної $2^1/_2$ австр. коронам передвоєнним! А кафлярський помічник (не майстер), що вичистив мені 3 печі за кілька годин взяв 4000 мп.! Я вже нераз про се писав і не перестану повторяти, що Болгари, нарід вельми практичний і розумний, після знищення заподіяного йому війною, позасновували для піднесення суспільства із занепаду всякі школи — техніку, промислові, торгові, господарські і т. п. школи, але ані одної ґімназії.

Крайна вже пора, щоби й наше суспільство зрозуміло, що треба піти новими шляхами до поступу, підйому й розвитку, до відродження, до витворення независимої інтеліґенції, а не тільки учених нуждарів. Певно, що се лекше йти, чи їхати утертою старою дорогою, як промощувати собі нові шляхи, змагати до висшої мети, котра може нам запевнити самостійність і независимість. Ідім за прикладом инших культурних народів, котрі перестроюють відповідно новим потребам шкільну освіту, дають молодіжи спромогу добути собі і знаннє і снагу до добробуту й заможности.

В нашім народі криється вельми багато визначних талантів до промислових, технічних, мистецьких і т. п. завдань, отже зужиткуймо їх приспані сили на двигненнє народу до нового життя.

Отсих кілька заміток піддаю під розвагу городенському громадянству і відкликуюся до Вп. Д-ра Т. Окуневського, котрому я принагідно дещо натякнув про сі справи.

Ол. Барвінський.

З польських справ

Пляни польського уряду.

„Експреспост“ доносить з Відня: „Польський уряд, числячись з неминучістю війни з совітами і політичними труднощами в Галичині, в звязку з відмовленням їй автономії, глядає зближення з російськими і українськими еміґрантськими колами, стараючись, як передтим, використати в тім напрямі Савінкова і Петлюру“.

Пілсудскі грозить димісією.

Представники Міщанського клюбу і клюбу праці конс. відбули наради з Пілсудским. Пілсудскі мав м. и. заявити, що коли би сойм відкинув формулу лівиці, то він подасться до димісії. Клюб праці конституційної працює над зложенням компромісової формули.

РІЖНІ ВІСТИ.

Комітет освобождення Хорватії і Словенії.

У Відні зорґанізувався комітет освободження Хорватії і Словенії, піддержуючий націоналістичні тенденції в королівстві С. Х. С. Метою цього комітету є відірвання Хорватії і Словенії від Сербії. До комітету належать ґенерал П. Пламенац і инші визначнійші особи. — (Експреспост.)

Австрійсько-німецька монетарна унія.

Президент німецького Райхстаґу вислав до д-ра Бауера у Відни письмо, де просить його прибути до Берліна для зясовання економічного краху в Австрії та предложення свойого проекту в справі австрійсько-німецької монетарної унії.

Жовта книга.

З Гановеру доносять: Французьке міністерство закордонних справ, оголосило жовту книгу, що відноситься до ґенуенської конференції.

Кровава сутичка в литовсько-польській невтральній полосі.

„Курієр Львовскі“ подає з Вільна: Перед кільканайцяти днями зайняли відділи литовських „Шаулісів“ в силі около 200 людей містечко Ширвінти, яке лежить в т. зв. невтральній полосі. По тій причині вивязалась в ночі з 12. на 13. ц. м. сутичка між Литовцями і відділом народньої міліції невтральної полоси, якому вдалось виперти партизанів за обсяг полоси, при чому однак не обійшлось без втрат, бо по стороні міліції одного вбито а двох тяжко ранено. Литовці мають 6 забитих.

Заява Птена.

Підчас святочних обходів, зорґанізованих вільними англіканськими церквами в честь міста Верден заявив маршал Птен, що Франція не стремить до панування над ніяким народом, не хоче однак бути згноблена. Цеж булоб злочином, колиб Франція зістала обоятною, чуючи в Німеччині голос пісні „Deutschland über alles“, яка гомонить по цілій ґерманській території.

Виплачення рати.

Німецький уряд повідомив комісію відшкодовань, що рату припадаючу на 15. червня ц. р. вже виплачено.

Уінтерін про Індії.

Підсекретар для справ Індій Уінтерін заявив в палаті громад, що Індії перейшли повну економічну крізу, однак числа від марта до мая свідчать, що ситуація поправилася. Уінтерін підчеркнув, що від часу арештовання Ґанді, край поступенно успокоюється. Вкінці надмінив підсекретар, що мимо змін на начальних становищах в Індієн Офіс, англійська політика супроти Індій остала незмінена.

Одні з них добачують наконечну мету своїх зусиль у змісті, другі у формі, а треті в гармонійному зєдиненню одного з другим в цілість, яку можнаб очеркнути, як творчий Дух Нації. Годі, а властиво не треба на цьому місці рішати — хто з них правий. Тут ходить не о мету, одну для всіх, а о дороги, на яких усі вони праві. І чи буде це Бутович або Ковжун, що найшли „ключ разуміння“ в склепах старих монастирських бібліотек, чи Холодний, якому україно-візантійська іконопись з її соняшним кольоритом і принціпом збереження площі площею, послужила основою для експериментів, чи Новаківський, що перейшовши душну реторту краківської Академії поматейківської доби вийшов досі цілим як артист і спадкоємець великої національної спадщини, чи врешті Тимошенко або Січинський, для яких традиція і народна творчість послужили жерелом вітхнень. Українцями з крови і кости є Анастазієвський і Кульчицька, хоч себе і Україну найшли вони поки що в припадкових питоменностях зовнішних форм; по українськи відчував молоденький Балицький, хоч вихований в чужому середовищі, малював свою сумну московську „Бояриню“ і орієнтальну „Танечницю“; ноти щиро-українського темпераменту чуємо в повені кольорів на композиціях Крижанівського і Елеви, з яких першому не пошкодив Врубель, а другому Білібін. Це вже мало хиба конкретне, але я маю враження що в повні українським духом перепоєнний вірвар на баталістичних начерках Перфецького. От і другий момент, який поруч моменту індівідуальности поодиноких артистів, робить нашу виставку інтересною мимо її позірної скромности. Вона є і остане інтересною навіть для історика сучасного українського мистецтва мимо того, що тут і там попали на неї річи слабші. Одначе тії останні губляться серед повені праць, в яких талан і індівідуальність в парі зі змаганням до сотворення сильно досягаючих деколи небуденніх результатів. І це є третя характеристична черта виставки, по зясуванню чого можемо тепер приступити до аналітичного розбору її поодиноких ґруп.

Дописи з краю.

Гребенці п. Жовква.

(Культурний рух).

В селі будиться нове життя. Колишнє москвофільське гніздо завертає на прямий шлях. Дня 25. мая ц. р. відбулася там аматорська виставка мельодрами „Тимко капраль“ а відтак повторено її дня 28. мая. Оба рази гостей своїх і з поблизьких сіл було повно. Мимо всяких перепон, особливо зі сторони учителя (бо надія була, що відбудеться в шкільнім будинку) осягнули ініціятори свою ціль, та крім гарної суми, зібраної на поладження пожарних приладів, піднесли духа місцевих селян, особливо молоді. Представлення попередила промова о. Мандзеватого і відчит ст. теольоґ. Мик. Орловського про значіння і ціль драми в народі. Рівнож гарно віддеклямувала 6-літня дівчинка Н. Мандзевата кілька віршів п. з. „Ґаздиня“. Ініціяторами всего були всеч. о. Мандзеватий і ст. теольоґ. М. Орловський. Дай Боже, щоб розпочате діло розвивалось дальше в тім напрямі.

Очевидець.

Городенка.

З приводу Шевченківського свята.

Як по цілому краю, так і в нашій закутині хоч і досить пізно та по двомісячних приготуваннях дня 21. мая ц. р. в салі „Народ. Дому“ відбулось свято Шевченка. На програму, як звичайно складались: промова, співи та деклямація. Свято закінчено „Боже великий“ та загальним відспіванням народнього гимну. Та чи не найбільшою увагою тішилась надзвичайна точка в програмі, яку навіть із самих ініціяторів ніхто не предбачував була ex offo виголошена промова державного комісаря п. Ясіньского, який в своїй чемности хотів викінчити невершенне вступне слово п. д-ра М. Пан комісар був ласкав заявити, що деякі цитати поета та інтерпретації прелеґента з огляду на публичний спокій адміністраційні власти мусіли перечеркнути. Поза тим свято на загал випало якось то дуже смутненько, ще й до того дуже сплячо. І не дивниця. Місцева інтеліґенція за дуже малими виїмками, це свято відбула як звичайну щорічну данину без чуття та розуміння для завдання та значіння власне Шевченківських концертів на сумному буденному обрію сьогоднішніх відносин. Свято дійсно робило враження відправи сумної панахиди, а не могутнім акордом бойової пісні, пісні широких народніх мас, народньою маніфестацією, якою мусить бути під сучасний мент святкування памяти Шевченка.

Треба з жалем заявити, що наш повіт, що колись належав до ряду найкращих, найсвідоміщих наших околиць, сьогодня ледви животіє. Інтеліґенція старша, похнюпивши свої сиві голови,

надіючись, що „ще може бути якось краще“, а молодших хоч відносно повинно бути досить багато, десь при праці їх не видно. Словом „душа мохом зацвила“. Та помимо всього можна надіятися, що і тут все таки життя якось почнеться і по правді кажучи, вонож і було, колиб тільки викинути зі шляху отой дрібно міщанський квас, що убиває всяку живійшу ініціятиву. Сучасне положення нашого народу вимагає, щоб і тут у нас піти иншими шляхами. Вивести громадське житт в нашому повіті знову на урівень, який вимагає сьогоднішний мент, от святий обовязок місцевого інтеліґентного громадянства.

Г.

Конференція в Газі.

Становище Румунії.

Румунський делеґат на конференції в Газі одержав інструкцію спротивитися евентуальному відновленню дискусії в справі Бесарабії, яку вважає Румунія „оконечно полагодженою“. Що до инших справ, Румунія має поступати солідарно з державами малої антанти та змагати до вдержання спільних точок погляду з Францією і Анґлією. (ПАТ).

Вступні наради.

П. А. Т. доносить з Гаґи: Бельґійський делеґат запропонував створення одної загальної комісії і трьох підкомісій. Ці підкомісії малиб занятися головно справою довгів, і звороту приватного майна. Вони складались около 11 членів, по одному від Франції, Італії, Бельґії, Японії і Анґлії, голяндського представника і з 5 представників цих держав, що докажуть достаточне заінтересовання справами поодиноких комісій.

В засаді конференція з 16. ц. м. буде опиратися на протоколі, списанім в Генуї у віллі Альберті в справі гаґської конференції, де зясований напрям політики супроти Росії.

Представник Франції обмежиться до безсторонної ролі обсерватора.

Загально думають, що Анґлійці не спротивляться домаганню Бельґії і Франції, щоби негайно після приїзду совітських делеґатів зажадати від них декларації в справі звороту приватної власности.

Думають, що совітська делеґація зложить в тій справі відповідну заяву.

Думають також, що вступна конференція до 20. ц. м. не буде займатися властивими темами, себто справами: довгів, кредитів і звороту приватної власности.

Репрезентовані в Газі великодержави за виїмком Америки, Франції, Бельгії і Росії, мають радити виключно в справі процедури, головнож, чи після приїзду совітської делеґації і обі головні комісії мають радити спільно, чи, по бажанням Франції, окремо і порозумівatися дорогою нот.

На другім плєнарнім засіданню конференції рішено, що в склад комісії для переговорів з совітською делеґацією увійдуть представники усіх держав, заступлених на конференції, о скільки ці держави заявлять своє бажання взяти участь в цих переговорах.

ТЕЛЄҐРАМИ.

Конференція в Газі.

Гаґа. (ПАТ.) На другому плєнарному засіданні по розгляненню проєктів методів праці прийнято французький проєкт; згідно з ним комісія, до котрої не входять Москалі, матиме характер виключно публичний і з обсягу цієї комісії повинні бути вилучені всі принціпіяльні питання. В склад комісії війдуть усі члени, котрі вже попередно зголосили своє приступлення. Франція застерегла собі приступлення до комісії в пізніщому реченці. Зобовязанося морально, що російська комісія і також комісія, в котрій Москалі не будуть заступлені, хоч ріжняться між собою, трактуватимуть свої справи якнайскорше, щоби якнайскорше розвязати поручені їм справи.

Гаґа. (ПАТ.) Як доносить голяндська преса, часть членів конференції виїхала до своїх країв, щоби порозумітися з правительствами. Вислід порозуміння мається взаїмно подати до відома на понеділкових нарадах. Правительство совітів заступатимуть Раковський, Красін і Сокольніков.

Гаґа (ПАТ.) Нині відбулися 2 засідання. На першому засіданню бельгійський делеґат предложив вибір загальної комісії і трьох підкомісій для справ довгів, кредитів і власности. В склад головної комісії війдуть представники тих держав, котрі зголосять своє приступлення. Підкомісія числитиме 11 членів, котрих число предсідник могтиме збільшити до 13. Представники великодержав і Бельгії та Голяндії війдуть у склад усіх підкомісій, решту місць поділиться між инші держави. На другому засіданні представники Англії, Бельгії й Італії висловили погляд що до метод майбутньої праці. Представник Англії домагався, щоби праці конференції мали характер виключно технічний. Бельгійський делеґат заявив, що політику муситься зовсім виключити з нарад конференції.

Гаґа (ПАТ.) Вступна конференція відложила свої засідання до понеділка, щоби дійти до згоди в справі метод праці та орґанізації і діяльности поодиноких комісій. Делеґації вишлють відносний звіт своїм правительствам, котрих відповідь повинна надійти перед 20. ц. м.

Гаґа. (ПАТ). В понеділок о год. 3. по пол. відбудеться засідання, присвячене оконечному уконституованню комісій.

Совіти не признають договору з Італією.

Рим. (ПАТ.) Промовляючи в сенаті Сканцер заявив, що італійське правительство не повідомлено офіціяльно про відмову ратифікації італійсько-російського договору. Одначе з огляду на чутки, які все повторюються, а походять з кількох жерел, Сканцер догадується, що чутки ці є віродостойні. Дивне одначе, що совіти не визнали діла своїх повновласників.

Відпустка Лєніна.

Гановер. (ПАТ.) Згідно з урядовим російським звідомленням, Лєнін для поратування здоровля одержав відпустку до осени.

Гостина Поанкаре в Льондоні.

Париж. (ПАТ.) Вчера о год. 3·30 Поанкаре відїхав до Льондону.

Льондон. (ПАТ.) Прибув тут Поанкаре разом з жінкою. В заступстві Л. Джорджа, котрий брав участь з банкеті, данім в честь шведського престолонаслідника, привитав Поанкаре на двірци секретар Л. Джорджа Гріґ. Англійські часописи витаючи приїзд Поанкаре, підчеркують англійсько-французьку приязнь.

НОВИНКИ.

— **Вручення акту обжаловання в справі Федака і тов.** В суботу (17. ц. м.) в полудне вручено акт обжаловання проти: 1) Степана Ярослава (2 ім.) Федака, 2) Франца Йосифа (2 ім.) Штика, 3) Дмитра Паліїва. 4) Остапа Коберського, 5) Василя Кучабського, 6) Михайла Матчака, 7) Богдана Гнатевича, 8) Петра Яремійчука, 9) Віктора Леонарда (2 ім.) Голубовича, 10) Миколу Тофана, 11) Остапа Горобійовського, 12) Івана Білецького і 13) Евгена Зиблікевича. Акт обжаловання обіймає 90 подвійних сторін, літографований на двох мовах, польській і українській, підписаний прокуратором Свободою. Акт обжаловання закидає всім 13 обжалованим головну зраду, яку вони мали поповнити тим, що „зміряли до викликання і побільшення небезпеки для польської держави зовні і заворушення і домашної війни внутрі“. Кромі цього Степан Федак обжалований о злочин намаганого скритовбийства з §§. 134 і 135 з. к. та о злочин головної зради з §§. 58|ц. 59|б. з. к. Прочим пятьом (від 2—6.) закидує акт обжаловання з співвину з §. 5. з. к. в злочині намаганого скритовбийства з §§. 8, 134 і 135. з. к., а також злочин головної зради з § 58 ц і 59 б з. к. Останнім обжалованим (від 7—13.) закидує акт обжаловання головну зраду з §§. 58 ц і 59 б з. к. Для усіх обжалованих передбачена кара по думці §. 59 б з. к. (кара смерти).

— **Конфіската.** Вчорашне ч. (95.) „Громадського Вістника“ з д. 18. червня 1922 сконфіскувала львівська прокураторія за один уступ у вступній статті „Перед студентським конґресом“, за один уривок у статті „Політичний роман“, і за три місця в фейлєтоні „Українська мистецька виставка“. (44).

Інтересований.

— **Коломийські „промисловці“.** Як довідуємося відомий о. Залуцький, б. директор „Чорногори“ а тепер „Добробуту“ в Коломиї старається при помочи відомого з камянецької історії фальсифікатора чужих листів — Карашкевича з Коломиї виєднати великі кредити від польської влади в Варшаві на допомогу Гуцулам в часі . . . . виборів. З такими пропозиціями підходить також до виднійших громадян в Коломиї, але ми не сумніваємося, що наші випробувані патріоти з Покутя і Гуцульщини вже пізналися на фарбованих лисах і з погордою відкинуть юдин гріш.

— **Попис елєвів** Висшого Музичного Інституту ім. М. Лисенка відбудеться в понеділок, 19. ц. м. о год. 5. пополудни в малій салі, а попис-концерт елєвів висших років у второк, 20. ц. м. о год. 7·30 веч. у великій салі. Вступ вільний.

— **Буря і злива.** В пятницю по 9. год. вечером зірвалася у Львові і околиці нечайна буря і впав уливний дощ; низше положені передмістя й вулиці залило на кілька годин глибокими озерами, головно при вул. Пекарській і здовж від залізничого тору від жовківського передмістя до Клепарова. На час бурі був припинений рух трамваїв. Буря мала на полях вирядити величезні шкоди. Дощ не вгавав до півночи.

— **З хроніки бандитизму.** В селі Соліни пов, Ліско, вбив каменем Мих. Ярощак свого тестя Стан. Височанського, посварившися з ним на тлі маєткової справи. — В Вєжавщах, пов. Ланцут, вкрав хтось у господаря Людвіка Дзєдзіца з комори 374.000 мп і — перли, які той купив недавно своїй жінці і сховав до пачки з солониною. — В Пузикові, равського повіту, підпалила Марія Чорнобай хату Івана Іваницького, з пімсти за те, що той звів її і зрадив для другої.

— **Важне для парохіяльних урядів.** Уряди парохіяльні, які мають багато трудів в справах дозволу на вінчання з боку польських військових властей, нехай від тепер приноровляться до слідуючого заряджения: Powiatowa komenda uzupełn. w Złoczowie (L. cz. 2371. Złoczów, 1. marca 1922) poświadcza niniejszym że Mikołaj Szarkiewicz ur. w r. 1902 (20-літний!) syn Michała Ludmili z rozporządzenia H. S. Wojsk N-ro 9090/IV. z roku 1919 nie podlega obowiązkowi służby wojskowej jako Rusin, wobec tego nie zachodzą żadne przeszkody natury wojskowej do zawarcia związku małżeńskiego. — Член Священичої Каси.

— **Невже це правда?** В новинці під таким заголовком, поміщеній в 95. ч. нашого часопису з д. 18. ц. м. сказано м. и. що пп. Володимир Могильницький і бувший старшина У. Г. А. Юрко Тибінка, як комітетові польського балю в Щирци, мали ходити з біло червоними кокардками по салі та зібрати 60.000 мп. на гор.-шлеських польських повстанців. В імя правди заявляю, що в Щирци був якийсь баль на убогих тамошньої громади і що п. Юрко Тибінка підступно обдурений і заманений зявився на бали зі своєю дружиною Чешкою та що йому справді несподівано припнято біло-червону кокардку, яку він негайно зірвав і удався до мойого приватного помешкання і на баль вже не вернув. Точнійше спростовання згаданої новинки вишле філія „Просвіти“ в Щирци. — *Володимир Могильницький.*

— **Нова промислова виставка у Празі.** У вересні місяці ц. р. у Празі відкривається нова, числом 5-та торговельна виставка чеської промисловости. Майбутня виставка обійматиме всі галузі промисловости Чехословаччини, які розділяються на 17 ґруп. З цих ґруп для експорту матимуть значіння такі роди промисловости, які своєю якістю й ціною зможуть конкурувати з продукцією инших краї ца власне: 1) скло, порцеляна і керамика, 2) штучне дорогоцінне каміння, 3) шкіра, взуття й рукавички, 4) дерево, целюльоза й папір, 5) меблі, щітки й дитячі забавки, 6) цукор, 7) кондитерський товар і консерви, 8) пиво й лікери, 9) емальований посуд, 10) ґудзики, 11) вироби металюрґичної промисловости й машинобудівництва, 12) вироби текстильної промисловости і 13) продукція хемичної промисловости. — Виставка триватиме тиждень з 3-го до 10. вересня.

— **Товариство наукових викладів ім. П. Могили** Заходом Т-ва відбудеться в понеділок 19. червня ц. р. виклад проф. Д-ра С. Балея на тему „Псиxольоґія думання“, в пятницю 23. червня виклад тогож проф. на тему „Почування“ і в суботу 24. червня виклад проф. Д-ра Щурата на тему „П. Куліш“ (дальший тяг). — Виклади відбуваються в салі Української Бесіди вул. Рутовського ч. 22. і. пов. Початок о год. 5. поп. Вступ вільний. — Х.

— **„Слово польске“ вилизує.** В 98 і 100. ч. подало „Слово польске“ нотатки п. з. „Torquemada z Talerhofu“, в якій піднесено ріжні закиди проти д-ра Івана Ганкевича. Яка була „правдивість“ цих закидів доказує факт, що в 133 ч. тойже часопис помістив таке „вияснення“: „Закиди проти д-ра Івана Ганкевича, адвоката в Коломиї, в цих нотатках є „нестислі“. Вправді правдою є, що д-р Іван Ганкевич був міжем довіря українського парляментарного клюбу при комісії, що була при намісництві в Грацу, натомісць неправдою є, будьто би д-р Іван Ганкевич мав якийнебудь вплив на кваліфікацію в таборі для інтернованих в Талєргофі при військовім перегляді. Неправдиве також твердження, що д-р Іван Ганкевич домагався від когонебудь окупу, бо цей закид був відпертий вислідом доходжень, які виказали його цілковиту невинність“.

— **Російська мова в німецьких школах.** Ідея торговельного зближення Німеччини з Росією, якою так захоплюється зараз Німеччина, де-далі знаходить все більше конкретне вираження в німецькому життю. Як доносить російська преса в Берліні, в кеніґсберських школах вводиться як обовязковий предмет російська мова.

— **Пластовий здвиг** приготовуваний в десятиліття істнування українського Пласту на дні 21, 22. і 23. червня — перекладається на ясніщі для нашого народу часи. — Верховна Пластова Рада. 1—2

Видає і за редакцію відповідає Олекса Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло“